

Mas Puig de Ventallola

Santa Eulàlia de Riuprimer

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Puig de Ventallola

Coordenades:

Latitud: 41.91259
Longitud: 2.18715
UTM Est (X): 432589
UTM Nord (Y): 4640391

Classificació

Número de fitxa 08247 - 83
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Romànic Modern Contemporani Popular
Segle XI-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPAC, 23993
Generalitat i altres inventaris
Accés Restringit
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad.: 08247A002000250000WJ
Autoria de la fitxa Pilar Camañes
Data de registre de la fitxa: dc., 29/05/2019 - 02:00

Descripció

Es tracta actualment d'una construcció civil, però per les evidències arquitectòniques conservades del cos central de l'edifici, queda palès que inicialment era una torre quadrangular amb multitud d'ampliacions des de com a mínim el segle XI. A partir del segle XVI es considera ja una masia. Sembla que amb el terratrèmol de la candelera de 1428, que va afectar greument les construccions de la zona, hauria patit importants desperfectes i que serà a partir del segle XVI i durant les dues centúries posteriors que la casa es configura en una planta rectangular, coberta a dues vessants i amb el carener perpendicular a la façana principal, orientada a llevant. Per contra, tota la façana posterior rep les aigües d'una teulada inclinada en direcció oest. El portal era originalment adovellat, encara es conserven algunes de les pedres, però posteriorment, per accedir amb els carruatges es va alçar prenent la forma de llinda actual. L'edifici consta de planta baixa i dos pisos. El mas és de grans dimensions i es poden observar diversos trams constructius, des de la torre central i concèntricament cap a l'exterior i cap a la part posterior, de manera que la casa s'anava ampliant lateralment. A l'interior es van evidenciant les diverses façanes amortitzades, amb les seves obertures tapiades per raons de funcionalitat. Els extrems del mas presenten uns carreus de factura diferent, i alguns sectors de totxo, especialment llindes i brancals i en l'ala nord, d'una alçada inferior i finalment acabada amb aquest tipus de construcció. Al costat del portal hi ha un pujador de cavalls. A migdia s'obren unes galeries que formen part del mateix cos de la casa, fetes amb arc de mig punt rebaixat a nivell del primer i segons pis. Pel que fa a les finestres i llindes: en primer lloc, a les golfes hi ha una finestra geminada, amb una columna o mainell que aguanta dos petits arcs. Aquest tipus de finestra s'ha de remuntar al romànic o al gòtic; En segon lloc a la façana principal hi ha diverses llindes amb dates de reforma del mas, de més antiga a més nova trobem en primer lloc la llinda principal del mas amb un creu central i es llegeix "PVIG VENTALLOLA 1673". En una finestra del primer pis de l'extrem dret de la façana la llinda ens aporta la data 1676, mentre que en el mateix pis, però en l'extrem oposat, en la galeria, la data de la llinda de la finestra té inscrit l'any 1684. Per últim, en aquesta façana principal, damunt de la porta hi ha un element ornamental amb un turó i damunt una creu central i el text "PVIG 1656". En la façana posterior en el primer pis hi ha una gran finestra amb una gran llinda que llegeix "ANTONI DALAMU" l'abreviatura cristiana "IHS" i una creu dins d'un oval decorat, amb la data 1671. En el terrat de l'extrem dret de la façana principal hi ha un element ornamental realitzat amb ferro i la data 1844. Dóna accés a dependències secundàries. Davant de la casa hi ha actualment una zona enjardinada que originalment era l'era, a l'extrem oposat, a l'est, hi ha una zona d'aparcament i magatzem, que era una de les masoveres de la casa. La masia està totalment reformada, en bon estat i s'utilitza com a residència actualment.

Observacions:

Es troba situat dalt del Puig, al nord-est del nucli urbà de Santa Eulàlia. El camí original d'accés era a partir del què avui és el carrer del Puig, que ascendia per la cara sud del Puig fins a la façana principal del mas, per un camí empedrat. Actualment es pot arribar al mas per dos camins a l'est i oest del Puig, des de la carretera BV-4316, en direcció el pla de la Rovira.

Història

Santa Eulàlia de Riuprimer ha tingut històricament tres cases fortes, una el Puig, ara Mas Ventallola, el mas Torroella i l'altre Torreferrada. El mas Ventallola, més coneguda com a Puig de Ventallola, fent una composició de l'evolució del seu nom, està ubicada sobre un turonet, al nord-est del nucli urbà. La casa es documenta des del segle XI, però les restes ceràmiques trobades al seu voltant, mostren una ocupació anterior, fins a arribar a època romana. Durant el segle X en l'indret es situa la domus de Tolosa, segurament antecessora del mas. Dins de la seva evolució s'han registrat diversos habitants, des de la família Muntanyola, després els Dosrius, al casar-se l'hereva dels Muntanyola amb Pere Dosrius, família que eren els castlans del Castell de Muntanyola. Al 1339 el bisbe va protestar perquè les obres de

fortificació que es feien en el castell anaven en contra de la senyoria episcopal. No ha quedat documentat quan van marxar de la casa els senyors de Muntanyola, podria ser a causa del despoblament i lluites dels pagesos contra els senyors iniciades a mitjan segle XV, la Guerra dels Remences. L'any 1515 s'esmenta ja com a simple mas i en el fogatge de 1553 apareix Gabriel Boscàs com a propietari del mas Puig. En aquell mateix segle hi residia ja una branca de la família Dalmau, segurament procedent del mas Dalmau de Muntanyola, parròquia de Santa Eulàlia. Per això en el segle XVI trobem a Santa Eulàlia als masos Dalmau del Bosc i Dalmau del Puig. Una pubilla de la família Dalmau, el 1657, es va casar amb Antoni Ventallola i Rocafiguera, del mas Ventallola de Centelles, i per això aviat el mas va deixar de dir-se Dalmau del Puig per a prendre el nom de Ventallola. Durant part dels segles XVI i XVII els Dalmau del Puig van actuar com a procuradors del bisbe en el terme de Torroella, documentat a partir de l'extracte de les visites pastorals. Els Dalamu i els Ventallola van comprar, al llarg dels anys, moltes propietats del terme, entre elles Torreferrada o Torrents. En el Puig de Ventallola els Dalmau van deixar moltes evidències de les ampliacions del segle XVII en la figura d'Antoni Dalmau, que apareix inscrit en la llinda de la façana posterior. Amb la guerra del francès la casa va quedar en un estat de ruïna gairebé total, abandonada fins al 1813. De nou és reconstruït pels Ventallola, que sembla que a principi de segle XX, per qüestions matrimonials, emparenten amb els Oms, propietaris del mas fins al 1960. A partir de 1983 el nou propietari inicia treballs per tornar a tenir l'esplendor perdut del mas, quedant totalment restaurat. El Sr. Serra ha recuperat tot el que ha pogut de l'antiga documentació i ha enriquit el mas amb un escaient mobiliari, unes magnífiques pintures de Francesc Pla, el Vigatà, i altres complements i una bona biblioteca. Dins de les seves dependències annexes es trobava, fins el segle XVII, la capella de Sant Iscle de Tolosa, en relació a l'antiga domus. Sembla que a l'entorn de 1670 es perd el rastre sobre aquest element arquitectònic. Per altra banda, també es coneix l'existència d'un molí fariner que va ser destruït entre l'abril i el juny de 1809, en el marc del Guerra del Francès (1808-1814). Es localitzava en el punt conegut com el Camp del Molí de Ventallola, a tocar la Font Gran.

Bibliografia

ALIBERCH. T. et al. (2005). Santa Eulàlia de Riuprimer : la terra i la gent al llarg de la seva història
direcció: Antoni Pladevall ; coordinació: Pere Casas, Vic.
Fitxa de patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya. Número d'inventari 23993

